

COMPONENTE - určení gramatického rodu

Iva Svobodová

9255@mail.muni.cz

ÚRJL FFMU Brno

Publikační údaje

SVOBODOVÁ, Iva. *Componente como substantivo uniforme de dois géneros.*

Diacrítica, Braga: Universidade do Minho, 2013, II/2013, č. 27, s. 200-215. ISSN 0870-8967.

CÍL

- Zjistit, jaký je skutečný gramatický rod podstatného jména *componente*.

DŮVOD

1. Časté použití slova *componente* v oblasti vědy, politiky, ekonomie, kultury, průmyslu, informatiky, elektroniky a jiných
2. Slovníky nedefinují gramatický rod slova *componente* dostatečně, často si protiřečí.

Pochybnosti

Pochybnosti na rovině všech jazykových disciplín: morfologie, syntax, lexikologie a sémantika.

Předběžný a obecný závěr

rozhodujícími faktory při určení gramatického rodu slova *componente* je faktor:

diatopický

sémantický

faktor frekvence.

2 hlavní pilíře výzkumu

1. Korpusová lingvistika
2. Marie Carmen de Frias e Gouveia -
Univerzita v Coimbře

M.C.F. Gouveia o gramatickém rodu

- „ser o género gramatical um dos aspetos da gramática **mais merecedor de atenção**, apresentando-se com grande vitalidade e de capital importância comunicativa **na língua portuguesa**“
- „gramatický rod je jedním z **nejpozoruhodnějších** gramatických aspektů. **V portugalském jazyce** jde o jev velmi vitální (dynamický), který je z hlediska komunikace opravdu klíčový.“(Frias e Gouveia: 2007, 2011).

Frias e Gouveia – hlediska:

- **diatopické hledisko**: rozdíly mezi evropskou a brazilskou portugalskou (které jsou vnímány jako gramaticky správné);
- **historické hledisko**: některá slova v průběhu vývoje mění gramatický rod;
- **stylisticko – pragmatické hledisko** (individuální odchylky rodilých mluvčích, neznalost správného rodu – testy, dotazníky, regionální varianty viděné jako odchylky od normy, nikoliv jako gramaticky správné)
- **lexikologický faktor** – spojený s rodem přejatých slov cizího původu

Analytický model

- Každý výzkum musí být založen na **věrohodné bázi, na nějaké teorii.**
- V našem případě se výzkum týká teorie gramatického rodu podstatných jmen **uniformních „dvourodých“.**
- Podstatné jméno *componente* je jen dalším příkladem, který dokazuje, jaké obtíže mohou nastat na syntagmatické ose (tedy ose lineární), na níž se řadí vedle sebe jednotlivé větné členy). Ty pak mohou zapříčinit gramatickou nebo sémantickou nekompatibilitu (včetně té diatopické) (Frias e Gouveia, A.C.M.Lopes, atd...).

Lexikografické zpracování

Problémem je lexikografické zpracování rodu, na který upozorňuje právě i *Frias e Gouveia*. Slovníky se liší ve zpracování rodu některých substantiv a někde i váhají, zda slovu přiřknout ženský nebo mužský rod, přičemž nevysvětlují, zda je mezi těmi rody nějaký rozdíl.

Klasifikace podstatných jmen z hlediska gramatického rodu

- a) uniformní jednorodá
- b) dvourodá (obecná)
- c) vespolná
- d) Uniformní – význam se mění v závislosti na gramatickém rodu

Podstatná jména uniformní jednorodá

Podstatná jména uniformní jednorodá jsou tvořena obecnými podstatnými jmény neživotnými, jejichž gramatický rod se vyvinul z latiny, nebo životnými, jejichž rod se odvíjí od pohlaví: (*o/a cônjuge, o/a pianista*).

Vespolná podstatná jména

Mají jen jeden rod pro obě pohlaví.

O tigre, a áquia, a formiga

Historické faktory

V těchto třech skupinách existují slova tzv. „nejistého gramatického rodu“, který se měnil v průběhu vývoje jazyka:

a eczema x o eczema

Diatopický faktor

Zeměpisný faktor:

PB o grama x PE a grama

Další změny

Například: *as jeans x os jeans*.

Kromě toho se lidově používají ženské rody u takových substantiv, jako jsou:

a melra místo o melro

a presidenta místo o presidente

a chefa místo o chefe

(Frias e Gouveia:1998).

Uniformní subs.se změnou významu

Tím je podle dosavadních průzkumů podstatné jméno ***componente v portugalské evropské***, kdy se význam mění v závislosti na gramatickém rodu.

Metodologický popis

- Chtěli jsme nejdříve zařadit componente do jednoho ze 4 druhů podstatných jmen.
- Zpočátku jsme intuitivně zařadili componente do podstatných jmen jednorodých s jedním významem.
- Po podrobnějším vyhledávání ve slovnících jsme však zjistili, že se slovníky ve zpracování rodu liší.

Lexikologické zpracování

- V portugalsko-českých slovnících jsme zjistili určitý zádrhel. Lexikograficky zpracovaný gramatický rod neodpovídal zkušenostem nerodilých mluvčích **PLE** (português língua estrangeira).
- Bilingvní česko-portugalské a portugalsko-české slovníky definují přisuzují slovu *componente* jeden jediný rod, a **to mužský**.

Další slovníky

- *Dicionário da Língua Portuguesa Contemporânea da Academia das Ciências de Lisboa*
 - *Dicionário Houaiss*
 - *Dicionário Aurélio*
 - *Dicionário Priberam*
 - *Dicionário Aulete*

Tyto slovníky přisuzují slovu *componente* oba gramatické rody, nicméně blíže jejich použití nespecifikují.

2 další postupy

1. Kontrastivní porovnání lexikografického zpracování v jiných románských jazycích
2. Korpusová lingvistika

1. krok

1. neefektivní: srovnání lexikografického zpravování rodu „componente“ v ostatních románských jazycích, přičemž jsme předpokládali možnost analogie (tedy podobnosti) generických opozic ve francouzštině, španělštině a italštině. Setkali jsme se ale s podobným problémem, jako v portugalštině.

2. krok

2. efektivní: Vyhledávání odpovědi v korpusové lingvistice. V dostupných korpusech jsem vyhledali všechny možné konstrukce s „*componente*“.

Korpus: *Linguateca* 4000 výskytů - vzorek 1000 konstrukcí pro PE.

Korpus: *Corpus do Português* 400 výskytů, ale s jasným diatopickým rozdělením: PE a PB.

Paralelní korpus: *Interkorp* jen 600 výskytů bez diatopického rozdělení.

Lematizace *o/a* componente v portugalské lexikografii

- 1. bilingvní česko-portugalské slovníky
mužský rod
- 2 portugalské slovník :
mužský i ženský rod:

Mají jeden vstup a u něj zmíněnu možnost používat **oba rody**. **Vesměs všechny příklady** se používají **v rodě mužském**. Domnívali jsme se, že **rod ženský** se tedy používá jen **ve výjimečných případech**, a to v těch, které jsou označeny ve slovníku v tzv. „kolokaci“ (tedy v ustáleném spojení).

Dicionário da Língua Portuguesa Contemporânea

- **componente s. m. ou f.** (do latim *componens, componentis*), part. pres. de *componere* – ‘colocar juntamente’.
- **1.** Elemento que entra na composição de alguma coisa. *O verbo é um dos componentes da frase. O curso tem uma componente eminentemente prática.*
- **2. quím.** Elemento de um corpo composto. *O hidrogénio é um dos **componentes** da água.*
- **3. tecnol.** Elemento que entra na composição de um circuito electrónico.
- **4. fís.** Cada uma das forças que actuam simultaneamente sobre um corpo, cujo efeito é equivalente ao da resultante.
- **5.** Membro de uma classe, corpo, instituição... *Os **componentes** do grupo de escuteiros actuaram com destreza e sentido prático.* (DLPC: 890).

Dicionário Priberam da Língua Portuguesa

- ***componente adj. 2 g.2 g.s. 2 g.*** Elemento (que concorre com outros numa composição).
[Mecânica] [Mecânica] Cada uma das forças que actua simultaneamente para produzir entre todas uma resultante.

Dicionário Aulete

- **Componente** *adj.* **2 g.2 g. s. 2 g.** Alguém ou algo que faz parte de um conjunto organizado; parte ou elemento de um sistema: os componentes de um computador. Membro de um grupo: os componentes do coral. *Quím.* Substância que compõe um sistema químico (e necessária para caracterizá-lo) [Tb. us.como *adj.*] *sf. Astron. Qualquer das estrelas que compõem um sistema estelar.* [F.: Do lat. *componens, entis.*]

Dicionário da Língua Portuguesa

Aurélio

- **componente** (do lat. *componente*).
- **adj.** 1. Que entra na composição de alguma coisa.
- **s. m.** 2. Aquilo que entra na composição de alguma coisa. 3. Parte elementar de um sistema 4. *Fís.Quím.* Num sistema, qualquer das espécies químicas, entre as que o constituem, incluída no menor grupo de substâncias necessárias para caracterizar quimicamente o sistema (Cf.nesta acepção **constituente**.) ♦ **Componente chandleriano**, *Astr.* V. período de chandler.

Dicionário Houaiss da Língua Portuguesa

- **componente** *Adj. 2g s. 2 g* 1. Que ou o que compõe ou ajuda na composição de algo <os c. de um motor> <os c. de um sistema filosófico>; 2. que ou quem é membro de uma classe, de uma instituição, de um corpo, etc. <os elementos c. do corpo policial> <uma organização esquerdista com c. que se pretendiam autónomas>; 3. em ciência e tecnologia, diz-se de ou parte constituinte de um sistema; 4. ELECTR. diz-se de ou qualquer dispositivo com características definidas que disponha de terminais através dos quais possa ser conectado a outros componentes para formar um sistema; 5. GRAM.GENER. diz-se de ou cada uma das partes constituintes da gramática de uma língua: componente sintáctico, componente fonológico, componente semântico; 6. GRAM.GENER. diz-se de ou cada uma das partes do componente sintáctico: componente da base e componente transformacional; 7. QUÍM. Diz-se de ou substância que compõe um sistema químico
*componente categorial;

Dicionário Houaiss da Língua Portuguesa

- GRAM.GENER. 1. mesmo que base categorial; 2. a parte da base que contém as categorias sintáticas existentes na língua e o sistema de regras para a construção dos sintagmas e da estrutura básica da oração, determinando as relações gramaticais entre os seus constituintes. *Cf. Categoria sintática. **c.chandleriano** ou **c.chandleriana** ASTR. m.q período de Chandler, **c. fonológico** ou **c.fonológica**; GRAM.GENER. inventário de fonemas e traços distintivos de uma língua e sistema de regras que interpretam foneticamente as cadeias geradas pelos componentes sintático e transformacional, em termos de traços distintivos; componente lexical. GRAM.GENER. m.q.léxico; **c. semântico** ou **c.semântica** GRAM.GENER.1. sistema de regras que realizam a interpretação semântica das frases geradas pelo componente sintático 2.LING. em análise semântica oponencial, unidade mínima de significação que entra na formação do sentido de um morfema ou de uma palavra (p.ex.: [+humano], [+adulto], [+fêmea] são componentes semânticos do significado de mulher); traço semântico, marcador semântico. **c. sintagmático** ou **c.sintagmática** GRAM.GENER. sistema de regras que determinam as estruturas frásicas possíveis na língua sintaxe; **componente sintático** ou **c.sintática** GRAM.GENER. parte da gramática que gera, por meio de regras formalizadas, todas e apenas as sentenças possíveis de uma língua. Uso como termo da GRAM.GENER. no Brasil é ger.empr. no masc. Etim. Lat. *Componens, entis*, part. pres. de *componere*

Lematização de o/a componente em outras línguas románicas

- *Componente* – španělský a italský jazyk
- *Composante* – francouzský jazyk

španělština

- *Diccionario de la Real Academia*
- „En matemáticas, se usa como sustantivo femenino para nombrar cada una de las partes en que se descompone un objeto matemático, como, por ejemplo, un vector, y se emplea frecuentemente en meteorología para referirse a la dirección de los vientos: *«Vientos flojos con predominio de la componente oeste» (NCastilla [Esp.] 13.5.99)*. **No debe extenderse este uso en femenino a otros ámbitos:** como ocurre en los ejemplos siguientes: *«Esta unidad coordina todas las componentes del computador» (Pérez/Pino Computación [Chile 1982]); «Se intenta justificar la revitalización de la UEO como medio de fortalecimiento de la componente europea de la OTAN» (País [Esp.] 2.8.88)*.
- Zdroje: <http://lema.rae.es/dpd/> a corpus <http://corpus.rae.es/creanet.html>.

italština

Také zaznamenány dva rody, problém však je ten, že se lexikografické zpracování v jednotlivých zdrojích opět liší .

Některé rody uvádějí jako **častější mužský rod**, a to když je význam *componente* obecný, technický a lingvistický: *il componente della commissione*, *il componente essenziale della pasta*), (*il componente sintattico di una lingua*).

Je však možné použít v obecném slova nechemickém ženský rod: (*le componente del pensiero di un autore*).

francouzština

Ženský rod *composant* signalizuje abstraktnější a figurativní význam slova.

"2. Au fig., emploi subst. fém. Une composante; les composantes d'un problème. Faire à travers les expériences vécues par la totalité des catégories sociales de la population l'inventaire exhaustif des composantes du loisir";

" 3. Si le puritanisme n'exprime pas l'essence du protestantisme, il n'y a pas moins dans l'âme protestante une composante puritaine; la production ne saurait avoir pour but la seule jouissance."

Používá se také v matematice, lingvistice. (composante(s) vectorielle(s)); a v mechanice má také obecný význam : (une composante. "Les trois composantes de l'accélération de translation du centre de gravité de la tête.").

V chemii a elektronice se používá mužského rodu : *un composant. le composant doué de la plus grande activité biologique, les composants d'un circuit électronique (tels que résistances, condensateurs, transistors.)*

- **Zdroje: Le Trésor de la Langue Française Informatisé**

Předběžný závěr

Zatímco je **mužský rod** ve francouzštině signalizuje **konkrétní význam** (chemie, elektronika), **ženský rod**, naopak, je typický pro **abstraktnější podstatná jména** používaní v oblasti literatury, filosofie, lingvistiky, umění. TOTO JE VELMI DŮLEŽITÝ OKAMŽIK VÝZKUMU, protože jak uvidíme, existuje zde OPĚT jakási **PARALELA mezi PORTUGALŠTINOU A FRANCOUZŠTINOU.**

Historický aspekt

Frias e Gouveia *dedicou moderno* (Gouveia: 1993, 2005) zjišťuje, že existují slova, která mají nestálý gramatický rod, což je ovlivněno historickým vývojem. (Frias e Gouveia: 2005; 550).

“É um facto que encontramos atualmente palavras cujo género difere do antigo ou que o alteraram até aos nossos dias, em muitos casos tendo ainda género duvidoso” (*ibidem*).

Měka k dispozici lékařské a lázeňské právy z minulých století a tak mohla věrohodně zjistit, jak se používaly dříve gramatické rody u některých lékařských pojmů a názvů nemocí, jako je: *eczema, laringe, entorse*.

My se domníváme, že “*componens*” je participium prezentu činného rodu ‘*praesentis activi*’ a jako takové bylo původně amorfní. Jako adjektivum mohlo být „trigenerické“ v klasické latině a bigenerické v lidové latině. Podle nalezených konstrukcí jsme zjistili, že **převažuje ženský rod v PE a mužský rod v PB**. Vycházíme-li z faktu, že PB je určitou profází současné PE, pak by mohla být změna rodu vysvětlena historickým vývojem portugalštiny. do s tím, že se v PE změnil rod na ženský a v PB zůstal nezměněný,

Proto, abychom to dokázali, potřebovali bychom historické prameny použití tohoto podstatného jména, Proto jsme hledali v Linguateca - Vercial a v korpusu *Corpus do Português*, O *Corpus do Português* ofnám nabídnul pouze 10 příkladů z 19. století XIX, všechny v ženském rodě a jednoho autora.

O *corpus* Linguateca nenašel v historických dokumentech ani jeden výskyt.

- .

Diatopické rozdíly

- Rozdíly mezi PE a PB: Frias e Gouveia zmiňuje:
- *o grama (PB) x a grama (PE)*
- *os media (PE) x a mídia (PB)*
- *o duche (PE) x a ducha (PB)*
- *o gangue (PE) x a gang (PB)*
- *o fondu (PE) x a fondu (PB),*
- *o champanhe (PE) x a champanhe (PB)*
- *o sanduíche (PB) x a sanduíche (PE)*
- *o/a omelete (PB) x a omelete (PE)*

PE x PB „componente“

PB, *componente* je *unigenerické*
(nemění význam podle rodu.),

PE uniformní, *bigenerické*
(mění význam podle rodu.)

O Corpus do Português

Portugalsko 237 výskytů – 71 výskytů, kde
nebylo možné určit gramatický rod (bez
determinantu, modifikátoru či specifikátoru)

Brazílie 411 výskytů- 179

Srovnání

Portugalsko: mužský 44 < ženský 122

m. < F

Brazílie: mužský 232 > ženský 30.

M > f.

Português Europeu 22(m.) < 122(f.)

- Mužský rod **44** výskytů:
- **O componente**- ativo (do tempero), tóxico, biologicamente ativo, primário (o tolueno), principal (montromonlonite).

- Ženský rod **122** výskytů :
- **A componente** – agrícola, ambiental, artificial, áudio, brasileira, cénica, científica, cultural, da velocidade radial, de abastecimento de água, de entretenimento, de formação, de internacionalização, de pequenos comerciantes, de reciclagem, essencial de funcionamento, estratégica, exportadora, expressiva, financeira, genética, histórica, horizontal, humana, importante, inata, individual, noturna, política, sensorial, simbolista, social, subjetiva, técnica, tecnológica, necessária, onírica, política

Português do Brasil 232 (m) > 30 (f)

- **232** výskytů v mužském rodě:
- **O componente** – arbóreo, co-seno, da atividade, das taxas, de contextualização, de ajuste estrutural, de circuito, de geração, de processamento, de traição, de um sistema, do texto, dominante, em questão, genético, gramatical, importante de filmes, informativo, isolado, menos controlado, metodologia, resistente, plástico, político, propósito, racional, sentencial, socioeconómico, ético.
-
- **30** výskytů v ženském rodě:
- **A componente** – da força, escalar do gradiente, fonética, fonético-fonológica, hidrostática, horizontal da velocidade, vertical, radiométrica, subjetiva, seno, co-seno.

Synchronní výzkum v PE

corpus Linguateca (Cetem Público)

Celkem 4629 ocorrências, které jsou rozděleny podle sekce. Použití rodu se bude odvíjet právě od toho, do které sekce spadá dané podstatné jméno.

Oblasti, v níž se vyskytuje *componente*

Sociedade	1172	Economia	606
Cultura	970	Cultura	264
Área não determinada	686	Desporto	164
Política	632	Opinião	99
		Computadores	36

Gramatický rod podle sekce

Zjistili jsme frekvenci výskytu *componente* v mužském a ženském rodě u jednotlivých položek podle determinantu *o, a, um, uma*.

Gramatický rod podle členu

	uma	a	um	o
Sociedade	244	276	11	6
Cultura	234	243	14	7
Cultura-sociedade	54	41	18	7
Não determinado	144	160	15	10
Economia	126	149	9	
Política	109	131	4	3
Desporto	32	40	4	
Opinião	21	12	2	1
Computadores	3	5	2	3

Gram. rod podle jiného determinantu, modifikátoru či atributu

- Podle výskytu členu jsme zjistili rod jen v několika málo případech. Proto jsme se rozhodli vyhledávat rody podle jiných slov s „exponentem“ rodu: *jiné determinanty, modifikátory a atributy. (esta, essa, aquela, ligeira, etc.)* V případě *uniformních přídavných jmen* jsme do vyhledávače zkusili dát opět člen: „forte“ „componente“, „como“ „o, a, um, uma“ „forte“ „componente“
- Tak jsme získali větší počet výskytů v jednotlivých rodech – čím více, tím lépe.

Gram. rod podle jiného determinantu, modifikátoru či atributu

Korpus nabízí seznam nejčastějších kombinací –
vybrali jsme proto první 25.

	F	M	
esta/este componente	47	4	
desta/deste componente	17	4	
nesta/neste	3-		
essa/esse componente	48	5	
nessa/nesse componente	3-		
dessa/desse componente	10	2	
aquela/aquele componente	4	3	
daquela/daquele componente	-	1	
naquela/naquele componente	-	-	
da/do componente	492	4	
na/no componente	113-		
a/o componente	1057	34	
uma/um componente	967	79	
segunda/segundo componente	19	2	
sua/seu componente	198	4	
pouca/pouco componente	1-		
outra/outro componente	48	8	
ligeira/ligeiro componente	1-		
, (vírgula) componente	6	2	18
como componente	17-		33
sem componente	2-		2
forte componente	320.		40
principal componente	27	15	24
TOTAL:	3063	167	117

ZPRACOVÁNÍ DAT

3063 V ŽENSKÉM RODĚ

167 V MUŽSKÉM RODĚ

Odečetli jsme ty výskyty, které se opakovaly. (*componente política, cultural, social, a(c)tiva, passiva, máxima, vital, viral, de educação, regionalista, rebelde, moralista, ética*).

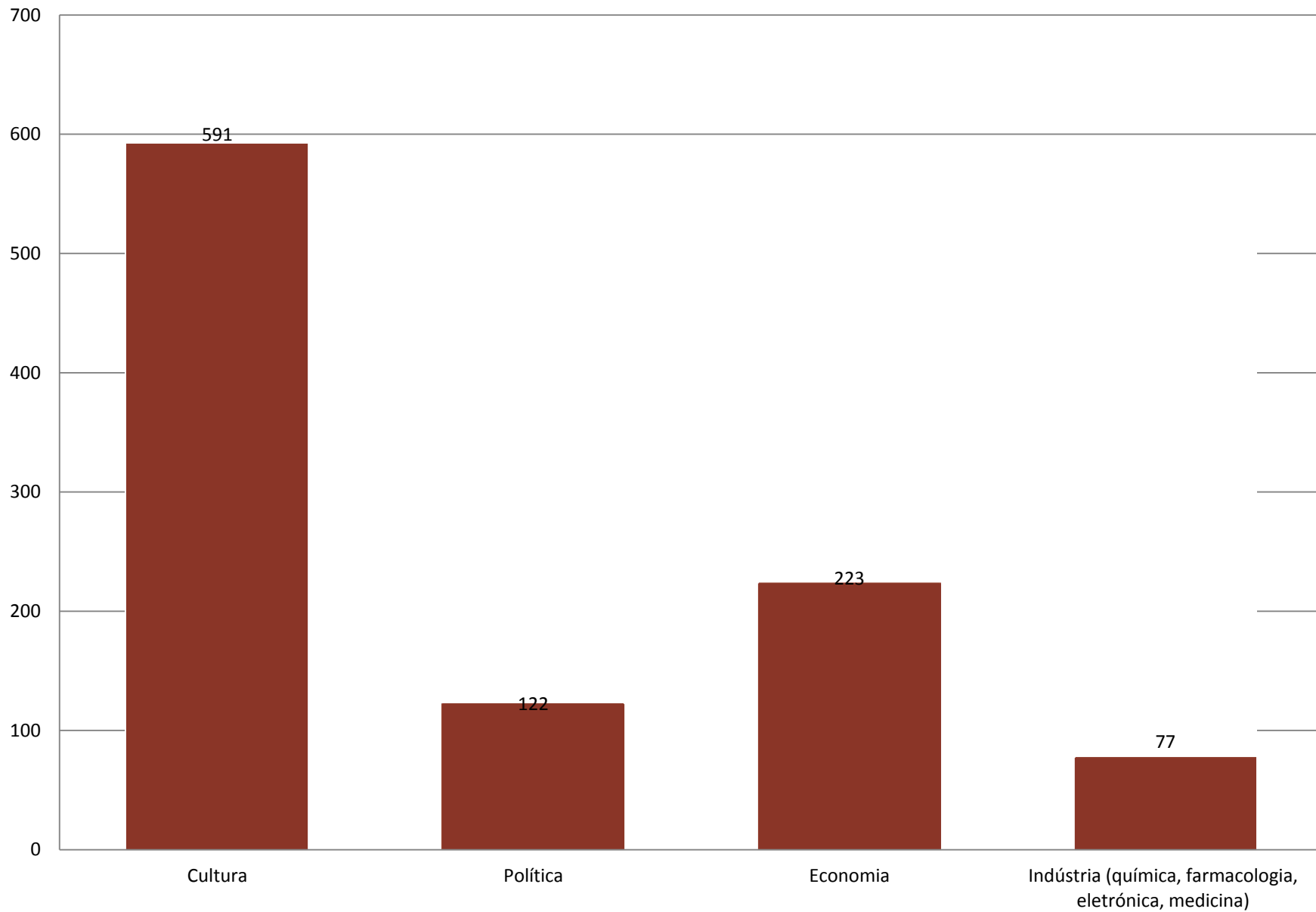
VÝSLEDEK:

1013 výskytů pro ženský rod

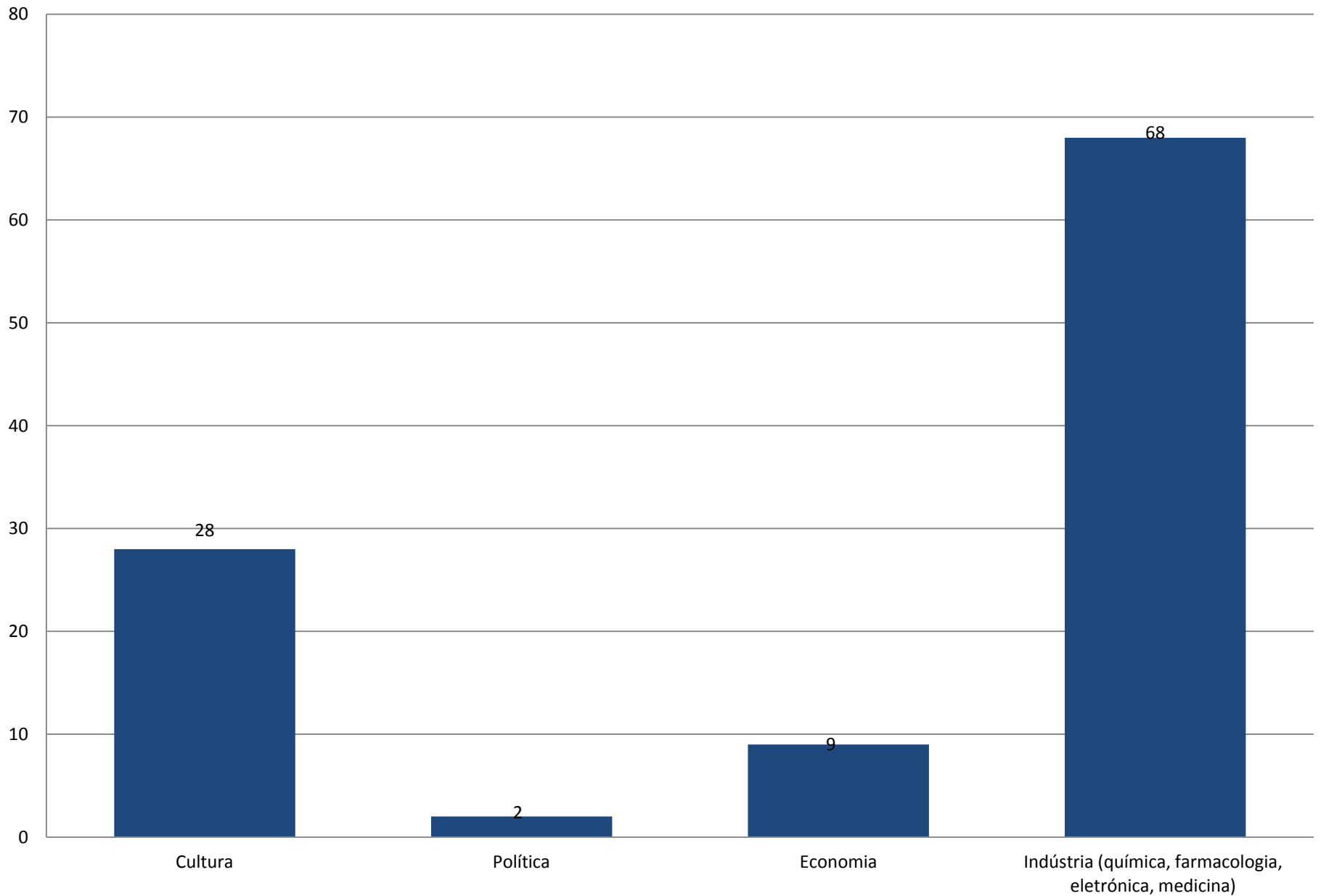
90 výskytů pro mužský rod.

Jednotlivé výskyty jsme rozdělili do sekcí.

Ocorrências no gênero feminino

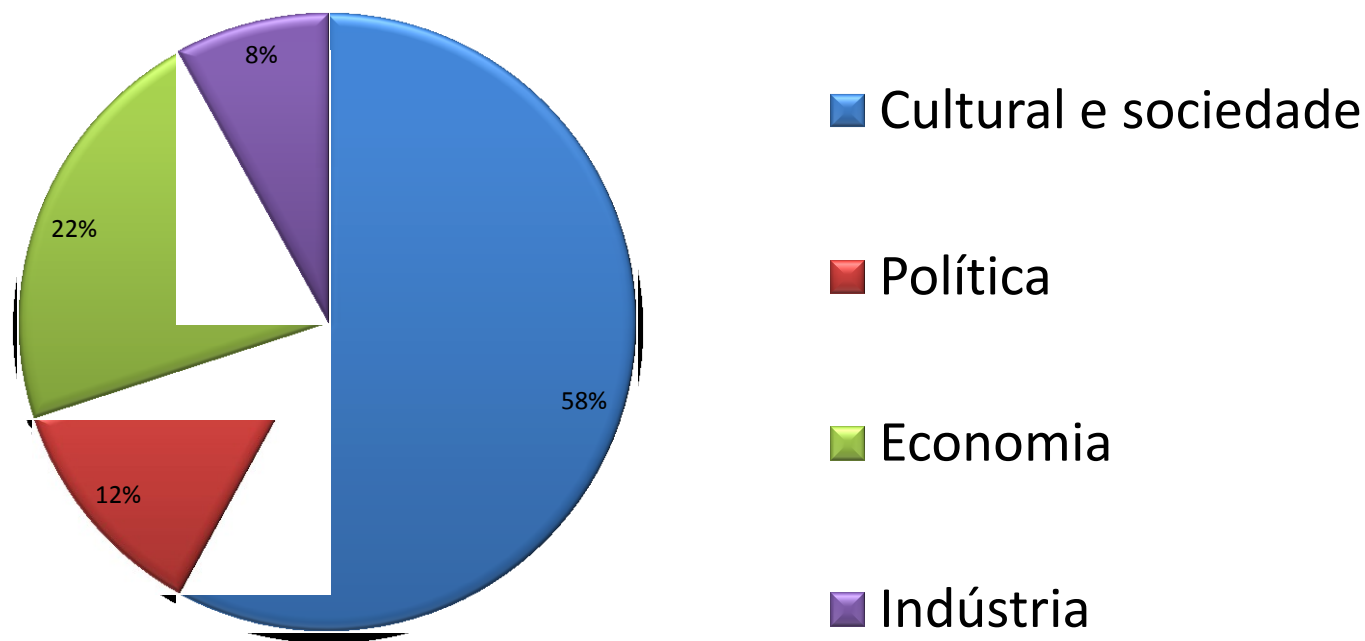

Ocorrências no gênero masculino

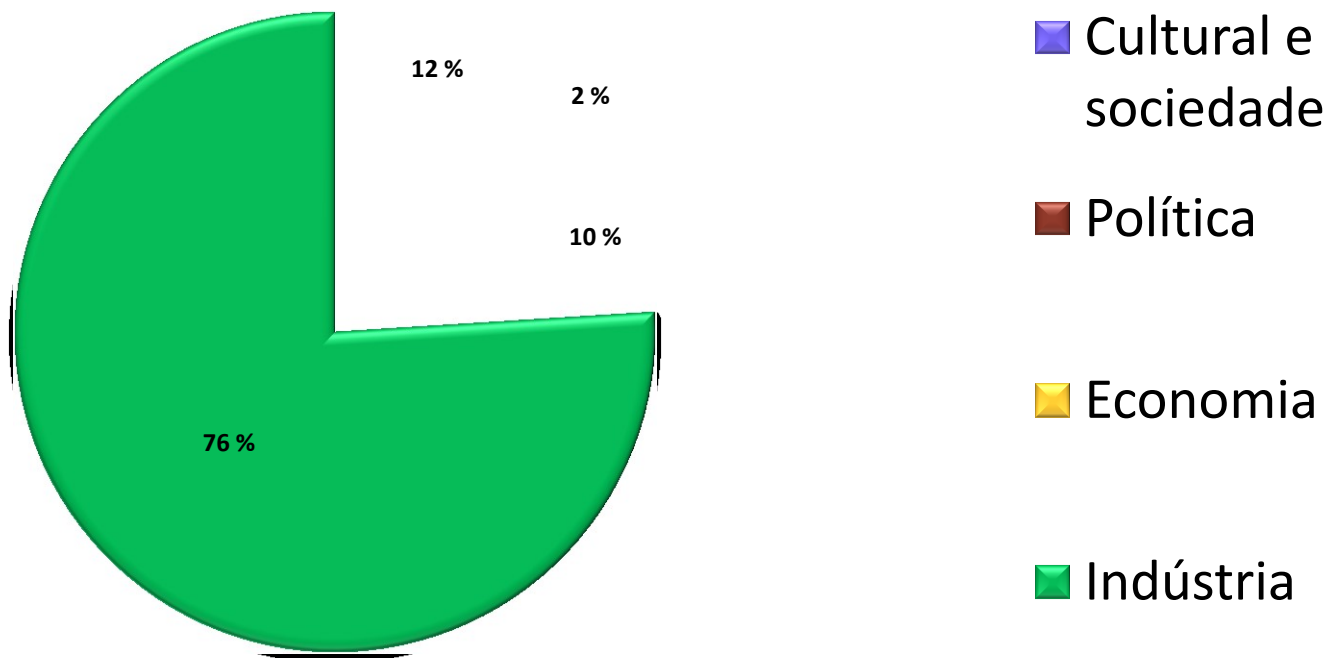
% podle sekce a rodu

Género feminino

% podle sekce a rodu

Género masculino

Závěry

Výsledky jsou nečekané. Domnívali jsme se, že použití gramatického rodu u *componente* bude pouze záležitostí **frekvence použití**. Zjistili jsme však dva důležitější faktory, které ovlivňují gramatický rod: diatopický a sémantický.

Závěry

Metodologické problémy: nevěděli jsme například, do které sekce patří: *componente de cooperação* ou *componente profissional* – ekonomie nebo politika, kultura nebo životní průmysl? Proto jsme museli zkoumat kontexty.

Např u: componente portuguesa jsme našli další kontextově určující větný člen: da produção, který specifikoval sekci průmyslovou. Apod. Museli jsme tedy detailně rozebrat každou větu.

Závěry

Gramatický rod na lineární ose musí být gramaticky i lexikálně kompatibilní s podstatným jménem *componente*, což nám připomíná tzv. **kolokace**. Velmi často má u sebe také specifikační doplněk. *componentes Benetton*.
(*doplňky značky Benetton*)

Závěry

- Zatím všechny údaje poukazují na to, že v PE *componente* v **mužském rodě** jsou **konkrétní podstatná jména**, která se používají v oblasti *chemie, farmakologie, medicíny, potravinářství, električky a elektroniky* s takovými slovesy jako: *colar, pegar, transportar, reduzir, ser, detectar, lançar, fornecer, encontrar, danificar*, etc.
- *Componente* v **ženském rodě** poukazují na **abstraktní povahu** podstatného jména a používá se ve spojení s **abstraktními slovesy**, jako *incentivar, desenvolver, juntar, incluir*, etc.

Závěry

Některé výjimky:

Kultura - výjimečně mužský rod

Politica - 2 výskyty v mužském rodě

Ekonomie 9 výskytů v mužském rodě

Závěry

% převažuje ženský rod

Překvapující zjištění – z lexikografického zpracování, kde převažují ve všech případech jen výskyty mužského rodu, je patrný pravý opak.

Závěry

Mužský rod – pokud mužský rod, tak je omezen jen na určité sekce. Toto z lexikografického zpracování slovníků vůbec není patrné.

76% výskytů v mužském rodě patří do sekce informatiky, chemie, farmakologie , kde je výskyt ženského rodu velmi raritní.

Závěry

- *Poměry:*
- *F. versus M.*
- **591:28** (cultura)
- **122:2** (política)
- **223:9** (economia)

Závěry

Průmysl je však: mužský rod verzus ženský rod:
77:69.

Udělalí jsme tedy následující klasifikaci sekce průmyslu:

1. Obecné průmyslové pojmy – **ženský rod**
2. Pojmy z oblasti farmakologie, chemie, medicína a potravinářský průmysl – **mužský rod**
3. Pojmy z oblasti informatiky, eletroniky, elektriiky – **mužský rod**

Závěry

Mužský rod se v oblasti průmyslu používá v **76%** výskytů, což je nejvyšší procentuální poměr ze všech analyzovaných skutečných konstrukcí.

Seznam konstrukcí

- **Política:**
- **f.**
- ***a componente***
- **c. anticomunista, c. comunitária, c. das forças nucleares, c. federal, c. governamental, c. interestadual, c. internacional, c. jurídica, c. marcelista, c. marítima, c. mediática, c. militar, c. nacional, c. nominalista, c. ovimbundu, c. parlamentar, c. regional, c. de reparação geográfica naval, c. social, c. socialista, c. supranacional, c. transatlântica, c. ultra-nacional, c. urbana, c. do Sistema de Forças Nacionais, c. de requalificação urbana, c. da segurança política, c. de esquerda, c. de centro dentro da coligação**
- **m.**
- ***o componente***
- **c. da cidadania e da democracia, c. importante do bem-estar social do Estado**
-

Seznam konstrukcí

- **Cultura:**
- **f.**
- **a componente:** c. da atividade teatral, c. afetiva, c. de aproximação ao bairro, à família e à comunidade, c. árabe, c. árabe-islâmica, c. arbitrária, c. arqueológica, c. artística, c. arquitetónica, c. ascética, c. autónoma, c. autobiográfica, c. auto-sustentada, c. benéfica, c. bélica, c. Benetton-retardada, c. cabarética, c. céltica, c. civil, c. checa, c. científica, c. cultural, c. «consulta aos telespetadores», c. criativa, c. dançante, c. dramática, c. dramatúrgica, c. design, c. dissuasória, c. eclesiástica, c. editorial, c. educativa, c. emocional, c. ensaística, c. equestre, c. erótica, c. estética, c. europeia, c. experimental, c. extracurricular, c. «fake american band», c. de ficção portuguesa, c. formal, c. formativa, c. «gay», c. geral, c. humana, c. inovadora, c. invisível, c. jamaicana, c. jazzística, c. labiríntica, c. letiva, c. não letiva, c. da literatura melodramática, c. minimalista, c. mística, c. mitológica, c. musical, c. não cíclica, c. operacional, c. de oralidade, c. paisagística, c. pedagógica, c. pedagógico-didática, c. orquestral, c. «pastiche», c. perversa, c. pessoal, c. plástica, c. popular, c. prática, c. profissionalizante, c. psicológica, c. de reconhecimento, c. reivindicativa, c. religiosa, c. romanesca, c. sádica, c. sexual, c. social, c. soul e blues, c. subtil, c. teatral, , teatral, c. do temperamento austríaco, c. utópica, c. visual
- **m.**
- **o componente:** c. cómico, c. «rock `n` roll», c. de aposta; c. essencial da finta; c. enriquecedor da sexualidade dos envolvidos, c. valioso do património cultural, c. do processo social, c. fulcral do desenvolvimento sustentado

Seznam konstrukcí

- **Economia**
- **f.**
- ***a componente***
- **c.** valor acrescentado bruto, **c.** da capacidade de manutenção de empregos, **c.** comercial, **c.** de crédito a empresas, **c.** do desemprego de importação e distribuição, **c.** do desenvolvimento, **c.** Ecologia, **c.** economia, **c.** económica, **c.** emprego, **c.** empresarial, **c.** externa, **c.** financeira, **c.** fiscalizadora, **c.** indexada, **c.** imobiliária, **c.** importada, **c.** da inflação, **c.** mão-de-obra, **c.** marca própria, **c.** não financeira, **c.** «número de unidades industriais», **c.** «preços», **c.** do Português do Atlântico, **c.** privada, **c.** da procura interna, **c.** de produção, produtora, **c.** das receitas fiscais, **c.** remuneratória, **c.** da rentabilização, **c.** do trabalho barato, **c.** do trabalho clandestino, **c.** da venda direta, **c.** da oferta
- **m.**
- ***o componente.***
- **c.** comercial, **c.** excepcional (o défice orçamental), **c.**vital (dividendo), **c.** essencial ao sucesso da nova empresa, **c.** no preço do produto, **c.** que oscilará entre os três e os oito por cento
-

Seznam konstrukcí

- **Indústria**
- Em geral:
- **f.**
- ***a componente***
- **c. aeronáutica, c. agrícola, c. ambiental, c. física, c. hidroelétrica, c. industrial, c. meteorológica, c. rodoviária, c. rodoferroviária, c. tecnológica, c. viária**

Seznam konstrukcí

- **Indústria alimentar:**
- **m.**
- ***o componente***
- **c. do milho utilizado no fabrico da cerveja, o «gripz», c. arroz, c. das rações para animais, c. da comida**

Seznam konstrukcí

- **Saúde, farmacologia, química**
- **f.**
- ***a componente***
- **c. alcoólica, c. biológica, c. laboratorial, c. clínica, c. da terapêutica hormonal, c. do sistema imunitário**
- **m.**
- ***o componente***
- **c. da alimentação humana, c. do ácido esteárico, c. analógico, c. da «cannabis» célula, c. central, c. chave, c. da dieta alimentar, c. do aminoácido dióxido de titânio, c. complexo, c. da doença de Alzheimer, c. específico, c. essencial, c. estrutural, c. dos glóbulos vermelhos, c. do GN (o etano, o propano, o butano), c. da hemoglobina, c. de uma imunidade protetora, c. da membrana das células sanguíneo, c. das membranas do cérebro, c. do núcleo dos átomos (neutrão), c. presente no vírus, c. principal, c. de uma proteína, c. psico-ativo, c. do sistema imunitário dos doentes, c. tóxico, c. do veneno, c. vital, c. do vírus**

Seznam konstrukcí

- **Informática, produtos electrónicos:**
- **m.**
- ***o componente***
- **c. áudio, c. da bomba de gasolina, c. do computador, c. do computador central, c. da direcção ou da suspensão, c. eléctrico, c. electrónico, c. de «hardware» c. informático, c. do motor, c. numa placa electrónica, c. com o preço mais..., c. de «software», c. do veículo, c. indonésio«standard»**

Bibliografie

- **Referências bibliográficas:**

- BECHARA, Evanildo: (2001). "Moderna Gramática Portuguesa". Rio de Janeiro: Editora Lucerna.
- [BUZEK, Ivo](#): (2010). "La imagen del gitano en la lexicografía española". Brno: Masarykova univerzita.
- [BUZEK, Ivo](#): (2011). "Historia crítica de la lexicografía gitano-española". Brno: Masarykova univerzita.
- CORBETT, Greville: (2011). "O género de alguns vocábulos "problemáticos" do português contemporâneo". In: *Revista Mundo & Letras*, nº 2. (pp. 85-97). São Paulo: F. José Bonifácio. [Disponível online em: http://www.revistamundoeletras.com.br/artigos2011/2011_Artigo07.pdf].
- FIÉVET, Anne-Caroline. PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena: (2010). "Argot des jeunes français contemporain des cités en didactique du FLE/S: motivations des jeunes et limites des dictionnaires pour une étude des divergences socioculturelles" In: *ABECASSIS Michaël, LEDEGEN Gudrun (éds.): Les Voix des Français*. Volume I (pp. 159-174). Bern: Peter Lang.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (1998). "Algumas mudanças de género em curso no Português". In: *Actas do XIII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística*. Vol. I (pp.339-352). Lisboa: Associação Portuguesa de Linguística.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (1998). "Algumas observações sobre a linguagem popular e regional no que se refere à categoria de género. Reflexos do género gramatical do Português antigo na linguagem popular". In: *Atti del XXI Congresso Internazionale di Linguistica e Filologia Romanza. Morfologia e sintassi delle lingue romanze*. Volume II (pp. 339-349). Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (1999). "A propósito do masculino genérico em Português". In: *Actas do XIV Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística*. Vol. II (pp. 21-28). Braga: Associação Portuguesa de Linguística.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2003). "O género dos estrangeirismos usados na língua portuguesa". In: *Actas do VIII Encontro Nacional da Associação Portuguesa de Linguística* (pp. 411-419). Lisboa: Associação Portuguesa de Linguística.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2004). "Considerações sobre a categoria gramatical de género. Sua evolução do latim ao português arcaico." In: *Biblos. Revista da Faculdade de Letras. Ocidente. Oriente*. Vol. II (2ª série), (pp. 443-475). Coimbra: FLUC

Bibliografie

- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2005). "Para uma descrição do género gramatical em Português". In: *Biblos. Revista da Faculdade de Letras. Cultura e Desenvolvimento*. Vol. III (2ª série), (pp. 201-246). Coimbra: FLUC.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2005). "A categoria gramatical de género do Português antigo ao Português actual". In: *Estudos em homenagem ao Professor Doutor Mário Vilela*. Vol. II (pp. 527-544). Porto: FLUP.
[<http://ler.letras.up.pt/uploads/ficheiros/4584.pdf>].
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2006). "O género dos nomes de animais em Português: descrição e história". In: *Biblos. Revista da Faculdade de Letras. Cidade(s) e Cidadania*. Vol. IV (2ª série), (pp. 381-396). Coimbra: FLUC.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2007). "Ainda o género gramatical dos substantivos e adjectivos em Portugal e no Brasil". In: *Biblos. Revista da Faculdade de Letras. Universidade – um passado com futuro*. Vol. V (II série), (pp. 263-276). Coimbra: FLUC.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2008). "O género gramatical do português: da teoria à prática. Análise da atribuição de género por alunos do 1º Ciclo Universitário". In: *Biblos, Revista da Faculdade de Letras. Ciências e/ nas Artes*. Vol. VI (II série), (pp. 221-250). Coimbra: FLUC.
- GOUVEIA, Maria Carmen de Frias: (2009). "Reflexos do português antigo na linguagem popular e regional: o género gramatical". In: *Biblos, Revista da Faculdade de Letras. Sociedade em Tumulto*. Vol. VII (II série), (pp. 429-449). Coimbra: FLUC.
- MATEUS, Maria Helena et.al.: (2003). "Gramática da Língua portuguesa" 6ª edição. Lisboa: Editorial Caminho, S.A.
- NÁDVORNÍKOVÁ Olga, PODHORNÁ-POLICKÁ Alena, ŠOTOLOVÁ Jovanka, VURM Petr: (2010). "Využití InterCorpu ve vysokoškolských kurzech francouzské filologie (motivace a cíle meziuniverzitní spolupráce romanistů při využití InterCorpu ve výuce)". In: ČERMÁK František, KOCEK Jan (éds.): *Mnohojazyčný korpus InterCorp: Možnosti studia* (pp. 232-240). Praha: Nakladatelství, Lidové noviny a Ústav ČNK

Bibliografie

PODHORNÁ-POLICKÁ, Alena: (2011). "L'expressivité et la marque lexicographique: étude comparative franco-tcheque d'un corpus du lexique non-standard. Les marques fam., pop., arg. vs expressivité en lexicographies française et tcheque." *In Baider Fabienne, Lamprou Efi, Monville-Burston Monique. La marque en lexicographie. États présents, voies d'avenir* (pp. 209-225). Limoges: Lambert-Lucas.

VILELA, Mário: (1999), "Gramática da Língua portuguesa", 2ª ed. Coimbra: Livraria Almedi.

SANTOS, Diana: (2008). "Corporizando algumas questões". In Stella E. O. Tagnin & Oto Araújo Vale (eds.), *Avanços da Lingüística de Corpus no Brasil* (pp. 41-66). USP, São Paulo: Editora Humanitas.

ZAVADIL, Bohumil, ČERMÁK, Petr: (2010). „Mluvnice současné španělštiny. Lingvisticky interpretační přístup.“ Praha: Carolinum

Korpusy

- *Os corpora* utilizados:
- www.linguateca.pt
- www.corpusdoportugues.pt
- www.korpus.cz

Slovníky

- Dicionários consultados:
- Portugalsko-český slovník, Jindrová, Pasienska. Praha: Leda (2007).
- Česko-portugalský slovník, Jindrová, Hamplová. Praha: Leda (1997).
- Portugalsko-český slovník, Zdeněk Hampl: (1975).
- Dicionário Houaiss da Língua Portuguesa, Houaiss, Antônio, Mauro Villar. Lisboa: Círculo de Leitores: (2002).
- Novo Dicionário Aurélio *versão 5.0 - Dicionário Eletrônico* [CD-ROM]. Positivo Informática: (2004).
- *Novo Aurélio Século XXI: O Dicionário da Língua Portuguesa*. Ferreira, A. Buarque de Holanda. Rio de Janeiro: Nova Fronteira:(1999).

Elektronické slovníky

- Dicionários consultados online:
- <http://aulete.uol.com.br/>
- www.priberam.pt
- www.aurelio.pt

